

Dohányárusok Közlönye

Megjelenik minden hó
1-én, 10-én és 20-án.
Egyes példány nem kapható
Előfizetési ár fél évre 5 korona.
Előfizetni csak fél évenként lehet.

A MAGYARORSZÁGI NAGY- ÉS KISTÖZSDE TULAJDONOSOK
SZAKKÖZLÖNYE ÉS ÉRTESÍTŐJE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Károly-körút 7. sz.
hova az előfizetési összegek, valamint a
kéziratok küldendők.
Előfizetési ár fél évre 5 korona.
Kéziratok nem lesznek visszaadva.

KIADÓTULAJDONOS ÉS FELELŐS SZERKESZTŐ:
HATSEK ADOLF.

TARTALOM. A szivarok kivitele. — A dohánytőzsérek vasárnapi munkaszünete. — Vegyesek.

Előfizetési felhívás.

Mult számunkkal az egész és fél évi előfizetések lejárván, tisztelettel kérjük t. olvasóinkat, hogy az új előfizetési összeget hozzánk juttatni szíveskedjenek.

Hogy az előfizetési összeg beküldése kényelmesebben legyen eszközölhető, jelen számunkhoz postautalványokat mellékelünk, kérvén t. előfizetőinket, hogy minél előbb ujtassák meg előfizetésüket, nehogy a lap szétküldése megszakítást szenvedjen.

Lapunk legközelebbi és következő számai igen fontos, az árusokra nézve nagy horderejű közleményeket fognak tartalmazni.

Az előfizetési díj:

félévre 2 forint 50 kr.,

mely összeget posta-utalvány felhasználásával beküldeni kérjük.

A Dohányárusok Közlönye
kiadóhivatala.

Budapest, VII., Károly-körút 7. sz.

A szivarok kivitele.

Azon idea, a melyet egy a külföldi viszonyokkal ismerős letett, s azzal a kérdéssel foglalkozik, vajjon a mi dohányterményeinkkel külföldre való kivitel kísérletezés tárgyát képezheti-e nálunk, nem új dolog.

Ezen kérdés már sokszor a szakértők által meghányatott, s ha ily vitatások semmi tárgyilagos eredményre nem is vezettek, mégis azt tanúsítják, hogy az a lehetőség dohányterményeinknek külföldön piacot találni — kizárva nincsen. Mindenekelőtt tárgyalja a mi emberünk, a kinek hosszabb fejtegetéseit helyszüke miatt teljesen vissza nem adhatjuk, a mi gyártási képességünket. S csakugyan tény, hogy a mi jelenlegi gyártási viszonyaink, tekintettel a meglévő gyárak mennyiségére, kevés kilátást nyújtanak a kivitel eszközöklésére. Mindamellett osztjuk az ő következő nézetét:

Meg kell adni, hogy a cél, a melyre az államtvézetet főrekszük, annál hamarabb elérhető, minél közelebb fekszik, mintha az távoltsága által pusztán képeletli kívánság marad. Magyarországon azt tartják ép úgy a kormánykörök, mint az általános közvélemény, hogy bármely ipar már csak azért is előmozdítandó, mert annak növekedése s szaporítása által szegényebb vármegyék lakosainak anyagi jobbléte előmozdítatik.

Mi ugyanis különösen az ország északi

részeiben oly nagy csak, sajnos, vegetáló munkaanyag felelt rendelkezünk, hogy az állam részéről minden lehető elkövetendő volna, miként ezen emberek kenyérhez juthassanak. Ennek előmozdítása céljából, igaz, hogy az utolsó években az iparnak sok koncessziót tettek. Adómentesség, állami szubvenciók, mi több: állami vállalatok életbeléptettek azért, hogy a nagyon kívánatos ipart lábraállítsák, s mégis csak kevés eredménnyel, s a hol az eredménnyel járt, a szegény népen nem sokat segített, miután minden új iparágna nehézséggel kell megküzdenie. A mi legközelebb közelségünkben látjuk a hatalmas nagyipart, mely terjeszkedésének misem áll utjában, mivel az állam kezeli. S ekkor előáll csak az az egy kérdés, vajjon a külföld alkalmas terület-e a mi gyártmányaink befogadására? Mindenesetre a kérdésre igennel lehet felelni. Mindamellett nem lehet arról szó ezen dohánygyártmányokat a mint ez Németországban az ausztriai dohánytermékekkel történik, kis mennyiségben értékesíteni. Mi azt gondoljuk, hogy a kivitel nagy kiterjedésben csak akkor érvényesülne, hogy ha bizonyos külföldi házak főügynökséggel ruházatlanának fel, a melyek a nagybani elárúsításoknak az árut kiszolgáltatóknak. Azon körülmény, hogy a legtöbb államban a dohánygyedáruság behozva van, nem tesz semmit. Sőt egyáltalában nem sokat számít a szivarok és pipadohányféleknel.

Németországban, a hol a dohánygyedáruság még behozva nincsen és a hol a szivaragyártással való szédelgés a legszébben virágzik, volna legalkalmasabb piac szivarjaink szivarjaink elárúsítására.

Érdemes volna ezeket a viszonyokat tanulmányozni s pedig a legközelebb közlőzről. Az erről szóló megfelelő ítélet csak akkor lehetne formálni, hogy ha ez megtörténik. És így csak az az egy kérdés maradt nyitva, a mely a dohánygyártás képességére vonatkozik. No a mi azt illeti, nem tudjuk felfogni, hogy ha az állam az ország anyagi jólétére irányult oly ipart akar létesíteni, a melynek hivatása a kivitel előmozdítani, nem állana elegendő eszköz rendelkezésére ezen ideát keresztül is vinni. S itt újra figyelmeztetjük, hogy mi mindennel, ugyan mint munkaerő, parlagon heverő tőkek és nyersanyag fölösleggel, tehát mindazzal rendelkezünk, a mi annak létesítéséhez szükséges. Minekünk szükségünk van bármely néven nevezendő oly iparra, a mely kilátást nyújt arra, hogy életképes és a mely a célbavett elárúsítással idegen pénzt az országba behozni képes.

Persze ennél nem szabad a bürokrá-

ciának szerepet játszani, hanem tüzetes kereskedelmi megítélés alá kell azt bocsátani, ha akarjuk, hogy létesüljön.

Még azonkívül van valami, a mi figyelemre méltó s a mi termelésképesség kérdésével összefügg, és ez a feldolgozandó anyagok minősége, a melynek mindenesetre nem szabad rosszabbnak lenni, mint a vele konkuráló anyagé.

Ezen minőség kell, hogy a cél eléréséhez teljesen alkalmas legyen, de sőt egy gyártási ág lenne létesítendő, a mely kizárólag a külföldi kivitelre szánt dohány-nemek gyártására szolgálna. Talán sikerül nekünk ezen sorok által oly ideát megérlelni, a mely mint ilyen figyelemreméltó.

Akárhányszor megmosolyognak egy oly új ideát, amely közelebről megvizsgálva, magában sok gyakorlatot s hasznosat rejt, s mindama nehézségeket abban a pillanatban leküzdeni képes, a melyek érvényesítését gátolják, a mint azzal komolyan foglalkozunk itt. Nincs kétség benne, hogy ezen ügy nemzetgazdasági szempontból saját éjére van utalva, bár annak életbeléptetéséhez sok kétség fér, a mit figyelmen kívül hagyni nem szabad. — Azonban ezen utóbbi nélkül egy nagyszabású idea sem érvényesülhet. Hogy ha utjában nehézségek nem volnának, meg vagyunk győződve, hogy már régen a megfelelő figyelemre lett volna méltatva.

A dohánytőzsérek vasárnapi munkaszünete.

Miután a nyári hónapok elmúltak s az ősz beköszöntött, a nélkül, hogy a várva várt, a kívánt vasárnapi munkaszünetet a dohánytőzsérek meghozták volna, indítva érezzük magunkat ezen tárgyra újra visszatérni, már csak azért is, hogy tisztelt olvasóinkat az ügy állapotáról informáljuk.

A mint értesülve vagyunk, a vasárnapi munkaszünet befejezett tény, a mely abban a pillanatban be fog következni, a mint a m. kir. pénzügyminiszterium által tervbe vett szivar-automata a forgalomba hozatik. És így a vasárnapi szünet érdekében nincs mit cselekednünk, a mennyiben a dohánytőzsérek óhaja felsőbb helyen méltánlásra találna, jelenleg csak a közönség kényelmére való tekintet az, a mely attól visszatartja, de a szivar-automaták behozatala által ez is el lesz hárítva.

Ami a szivar-automatákat illeti, azoknak az illetékes szakértők általi megvizsgálása azon eredményre vezetett, hogy az automata teljesen alkalmas a közönség igényeit egy vasárnapokon, mint az éjjeli órákban kielégíteni, a mennyiben a tőle elvárt munkát kifogástalanul teljesíti.

Időközben azonban a folyton működő emberi agy azt a felfedezést tette, hogy az automata daczára a pontos működésének, még mindig oly tökéletesbítes igényel, a mely a szó szoros értelmében valami fenomenális.

Ezen körülmény indította az osztrák központi dohányigazgatóságot, hogy az automaták felállításával addig várjon, míg a tervezett tökéletesbítes keresztlül vezetve nem lesz, bár ilyen ujjonnan átolgozott automata jelenleg Bécsben működik s valamennyinek bámulat tárgyát képezi, a kik róla meggyőződtek. És épen az automatatársaság volt az, a mely a már megvizsgált automatát visszakérte, hogy rajta a szóban levő tökéletesbítes végrehajtsa, miáltal épp ugy a szóban levő ügy elintézése, mint a vasárnapi munkaszünet behozatala halasztást szenvedett, a mely körülmény, visszapillantással a már elmúlt nyári hónapokra, minden jelentőséget nélkülöz.

Az elárúsításra ép ugy, mint a dohány-tözsérekre csak kívánatos, hogy az automaták felállítására előtt javításuk előmozdításuk s a legcsekélyebb körülmény is figyelembe véssék, t. i. hogy működésük minden tekintetben olyan legyen, miként a bekövetkező akadályoktól tartani ne kelljen.

Miután ama részvénytársaságnak, a mely ezen automatákat áruba bocsátja, magától érthetőleg legnagyobb érdeke az, hogy a közönség használatára szánt automaták, melyeknek előállítására milliókba került, a legkétségtelenebben s kifogástalanul szerkesztve áruba bocsátassanak, a legkisebb javítást is, a mely csak gondolható, saját érdekében kötelességszerűleg érvényesítse, a mit ő meg is tesz.

Hogy ezáltal a várt vasárnapi szünet kevés s egypár héttel tovább tartani fog, mindaddig, míg az automata oly jövőre kiható szerkezetben a közönségnek be nem mutatatik, nem tesz semmit. Hiszen azt az automatát, a mely itt már megvizsgálva lett, lehetett volna alkalmazásba venni, s talán alkalmazásba vétetett volna is, hogyha a szóban levő javítások nem tanácsolták volna alkalmazásukkal azon időpontra várni, míg egyáltalán nem lesz mit többé rajtuk javítani.

És így a vasárnapi munkaszünet csak jámbor óhajts marad mindazok előtt, a kik utána epednek, de mégsem oly óhajts, a mely kérdéses volna.

A munkaszünet be lesz hozva, daczára, hogy egynemely kétkelő tagadólág rázza fejét. A vasárnapi munkaszünet be lesz hozva, s csak idő kérdése s pedig csak hetek kérdése, hogy be lesz hozva.

Vegyések.

Elengedték a bélyegilletéket. Magyarország mely gyászba borult, amikor meghallotta, hogy a királynéja meghalt s a mikor föleszmélt valamicskét az elszibbadásból, összehordta a pénzeszközét nagy summába, hogy a mélyeség gyászhoz méltó legyen az emlék, amit a magyar kegyelet épít föl a gyász nyomán. A törvényhozás törvényt írt a gyászról, a mit talán már szentesített a király is, a házakon mindenféle meg gyászdrapéria, fekete lobogó, a boltok ablakaiban cziprusággal övezett fehér szobra a szenvedő szegény királynénak, gyász, gyász mindenfelé... Mindez nem újság s nem is írnök meg újra, ha nem tenné aktuálissá Bécs, a délegetett, zírógatott drága császárvaros. Ez a város már visszatért a maga kedélyes életmedrébe. Annýira visszatért, hogy kilépett ebből a mederből. A lejtezt hírt közönyösen fogadta s már elfelejtette régen, a temetésben a szép gyászdrávyosság tetszett neki, emlékezésnek semmi nyoma s árván leng egy-egy zászló a hivatalos

házakon. Talán azt se tudják már, hogy ki halt meg... És végre tegnap mégis csináltak valamit. A képviselőházukban törvényt hoztak a császárné emlékére teendő alapítványok bélyegmentességéről. Egy száraz törvényt, a miben a kegyeletnek, a gyásznak nyoma sincs s mit megkap minden jótékony alapítvány... Bélyegmentesség és kegyelet... Magyarország gyászol, ők elengedik a bélyeglet... Ez a különbség köztünk sok minden egyébtől eltekintve.

1640 ajánlott levél. Hogy a posta mily óriási feladat megoldására képes, kitűnik, ha figyelemre méltatjuk azokat a hivatalos jegyzékeket, a melyekkel a Budapesti Újságírók Egyesületének sorsjáték kezelősége a sorsjegyeket az országban szétküldte. Ezekből kitűnik, hogy október 4-dikén 4680, 5-dikén 2640, 6-dikán 4320, — tehát három nap alatt 11640 ajánlott levelet adtak föl a budapesti főpostahivatalnál, a mely leveleket még aznap továbbították. Ezek az ajánlott levelek újságíró sorsjegyeket tartalmaznak, a melyeket megrendelés folytán küldött a kezelőség az egyes helységekre. Hogy mily óriási érdeklődést tanúsít a közönség az újságírók sorsjátéka iránt, az ebből is fényesen kiviláglik.

Magyarország hírlapi forgalma a múlt évben. Magyarország múlt évi hírlapforgalmáról érdekes adatokat találunk Dániel báró kereskedelemügyi miniszternek ma a képviselőház asztalára letett jelentésében. A hírlapforgalom a maga egészében apadást mutat, ez az apadás azonban nem a belföldi hírlapforgalomra esik, a mely a múlt év alatt is több, mint félmillió hírlappéldánnyal (79-21 millió hírlappéldányról 79-97 millióra) emelkedett, hanem a külföldre. A Magyarországon a múlt évben megjelent 1203 hírlapból és folyóiratból ugyanis a múlt évben 3-5 millió példány, 1896-ban pedig jóval több, 5-9 millió ment külföldre. Viszont jelentékeny az emelkedés a külföldről hazánkba jött hírlappéldányoknál (1896-ban 8-8 millió, a múlt évben már 9-1 millió volt a külföldről jött hírlappéldányok száma). Különösen nagy az emelkedés, sajnos, az Ausztriából érkezett hírlapoknál (1896-ban 7-9 millió, a múlt évben már nem kevesebb, mint 8-3 millió hírlappéldány jött az országba Ausztriából). A belföldi forgalomban különösen nagy az emelkedés a csomagban továbbított hírlappéldányoknál (1896-ban három millió, a múlt évben már 4-3 millió, vagyis 1.300.000 hírlappéldánnyal több). Egészben véve a Magyarországon postára adott összes hírlappéldányok száma a múlt esztendőben 83-5 millió (1896-ban 85-1 millió) volt; a belföldön postára adott s a bel- és külföldre szállított, valamint a külföldről érkezett összes hírlappéldányoké a múlt évben 92-6 millióra, 1896-ban pedig 93-9 millióra ment.

A párisi magyar kiállítás. Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás XII. és XV. magyar főcsoportjának elsőnöke még a nyáron pályázatokat hirdetett több szoba-berendezésre, egy üveges diszszekrényre és több ékszerre, melyeket a kiállításban bemutatnak. A pályázatok határideje lejárván, a kijelölt bíráló bizottságok az említett főcsoportok elsőnökének, *Ráth György* főrendiházi tagnak elnöklése alatt, a beérkezett pályaművek fölött akként döntöttek, hogy egy hálószobának és egy női szalonnak teravrajzára külön-külön 400 koronával megállapított első díjat a *Budapest* jellegével bíró teravrajzoknak ítélte oda,

a melyeknek szerzője *Faragó* Ödön tanár. A többi pályadíjakat a zsűri nem tartotta kiadhatónak, azonban több figyelemre méltó pályamunka megvásárlását ajánlotta. Azok a pályázók, a kiknek munkáit a zsűri nem vette tekintetbe, fölhívatnak, hogy pályamunkáikat a főcsoport előadójanál, az iparművészeti múzeum irodájában (Üllői-ut 33. sz.) délelőtti 9—1 óra között vegyék át.

A jegybank kamatfájja. Megbízható forrásból arról értesülünk, hogy az Osztrák-magyar bank vezetősége körében a kamatláb emelést elkerülhetetlennek tartják. A bank tulajdonképpen meg akarta kísérteni az október végére várható újabb emelkedést, s a decemberben rendszeren bekövetkező nagyobb bankjegyforgalmat a mai kamatlábbal átúszni, mert ezzel egyrészt a két kormányának a nagyobb kamatláb ellen irányuló hajlandóságát is respektálta volna, másrészt nem tette volna ki a bankot az üzleti és politikai pörök esetleges kritikájának éppen abban az időben, a mikor a bankszabadalom megújítás alá kerül. De az október közepére várt visszarámlás nem jelentkezik a várt mértékben s noha a bécsi pénztárnál a befizetések tetemesen meghaladják a benyújtásokat, a budapesti váltótárca egyáltalán nem akar eszkönni, sőt a benyújtások még mindig nagyobbak, mint a pénzáramlás, a minek a vidéki pénzüzetek nagyobb reeszkompjtját s a gabona-kampányt s a gabona-tulajdonosok kölcsön-pénzigenyit lehet okául adni. Ennek következtében a legutóbbi kimutatás 8 milliányi adóköteles tartaléka 13—14 millióra emelkedett s noha a budapesti piacon még e hónap folyamára mintegy huszonöt milliányi esedékessége van a banknak, félnek az adóterhes bankjegyforgalom tetemes emelkedésétől. A bankráta emelése csak egy módon lenne elkerülhető s ez az, ha a két kormány nagyobb összeget bocsátana a bank rendelkezésére. A magyar kormány ugyan adott a múlt héten a budapesti bankoknak mintegy hatmillió forintot pénztárkészleteiből, de ennek a hatása nem nagyon érezhető a bankra nézve. A kamatláb emelés bankörök véleménye szerint valószínűleg nem fél, hanem egész perzent lesz, mert a bank nem akarja esetleg egy második kamatlábemelés kellemetlenségeinek és izgalmainak kitenni a piacokat. E helyen említjük föl, hogy a Német Birodalmi bank hírfőre hívta össze központi bizottságát, a mely szintén a kamatláb fölemelését fogja elhatározni. A berlini magánkamatláb már tegnap elérte a négy százalékos bankrátát s a bankkamatláb fölemelése kétségkívül áll.

A budapesti őszi gyümölcskiállítás. az országos gyász miatt jövő évre halasztatván, az ezzel kapcsolatban tervezett gyümölcs vásár is elmaradt. Tekintettel mégis arra, hogy az ország keleti és északi részeiben nagy gyümölcstermes van és ennek értékesítése meglehetősen nehezen megy, a földművelésügyi miniszter intézkedett, hogy a minisztériumban lévő gyümölcsészeti miniszteri bizottság a termelők által hozzá bejelentett eladási készletet nyilvántartsa és így a külföldi, valamint a hazai vásárló, illetve fogyasztó közönséggel az eladási forrásokat közölje. Saját érdekében járnak el tehát egy a termelők, ha eladásra alkalmas és egyenlő minőségű gyümölcskészletüket fujta szerint a miniszteri bizottságnak bejelentik, valamint a fogyasztók és kereskedők is, ha szükségleteiket a bizottság által adott forrásokból szerzik be. Különösen a fővárosi fogyasztó közönségnek nyílik ezen intézkedés által alkalma igen jutányos áron finomabb teli gyümölcsre szert tenni. A közvetítés teljesen ingyenes és csak a közönség érdekeinek előmozdítása végett történik.

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

(ORGAN DER TABAK-GROSS- UND KLEINVERSCHLEISSER UNGARNS).

INHALT. Zigarren-Export. — Die Sonntagsruhe der Trafikanten. — Der Tabak im ungarischen Reichstag. — Eingesendet. — Briefkasten der Redaktion.

Zigarren-Export.

Die Idee, welche ein Kenner der Verhältnisse, wie sie im Auslande herrschen, hier niedergelegt und welche sich mit der Frage befasst, ob an einen Export unserer Tabak-Produkte gedacht werden kann, sie ist nicht neu. Des Oeffteren schon war diese Frage von Fachleuten behandelt worden, und wenn aus derlei Diskussionen bisher auch keine praktischen Erfolge hervorgingen, so beweist dies gleichwohl, dass an die Möglichkeit, unsere Tabak-Produkte im Auslande abzusetzen, nicht zu zweifeln ist.

Vor allem bespricht unser Gewährsmann, dessen längere Auseinandersetzung wir hier unmöglich Raum geben können, die Eventualität der Leistungsfähigkeit in der Fabrikation. Und da heisst es allerdings, dass die dormaligen Fabrikations-Verhältnisse, in Bezug des Vorhandenseins der Fabriken, nur sehr geringe Aussicht bieten, einen Export zu ermöglichen. Gleichwohl pflichten wir seiner Ansicht vollständig bei, wenn er sagt:

Man wird zugeben, dass jedes Ziel, wonach eine Staatskunst strebt, je eher erreichbar ist, wenn es näher liegt, als wenn dasselbe durch seine Entfernung ein fast imaginärer Wunsch bleibt. In Ungarn halten ebenso die Regierungskreise, wie auch die gesammte öffentliche Meinung dafür, dass jegliche Industrie, und wäre sie welche immer, schon aus dem Grunde gefördert werden müsse, weil mit ihrer Zunahme und ihrem Wachstum der überaus armen Bevölkerung zahlreicher Komitate im Lande geholfen wäre. Wir verfügen namentlich in den nördlichen Theilen des Landes über so viel Menschenmaterial, welches nur zu vegetiren vermag, dass von Staatswegen alles gethan werden müsste, um diesen Leuten Brot zu verschaffen. Man hat zu diesem Zwecke der Industrie in den letzten Jahren ungeheuer viele Konzessionen gemacht, Steuerfreiheit, staatliche Subventionen, ja noch mehr, staatliche Unternehmungen wurden geschaffen, um der heissersehnten Industrie auf die Beine zu helfen, allein nur sehr spärliche Resultate wurden erzielt und dort, wo solche erzielt werden, ist dem arbeitenden Volke auch nicht viel geholfen damit, nachdem jede neue Industrie ihre Kämpfe zu bestehen hat. In unserer allernächsten Nähe erblicken wir jedoch eine mächtige Grossindustrie, deren Ausbreitung schon darum nichts im Wege steht, weil der Staat sie betreibt. Und da entsteht nun die eine Frage, ob das Ausland ein Absatzgebiet für diese unsere Tabakprodukte ist? Ohne Weiteres lässt sich diese Frage entschieden bejahen. Jedoch kann dabei keineswegs die Rede davon sein, diese Tabakprodukte, wie es dormalen in Deutschland mit den österreichischen geschieht, in kleinen Posten abzusetzen. Wir meinen, dass sich der Export in bedeutender Weise ausdehnen liesse, indem

speziell damit betrauten Häusern des Auslandes General-Agenturen übertragen würden, welche letztere ihrer Kundschaft, den Engros-Händlern, die Waaren übermitteln würden.

Der Umstand, wonach in den meisten Staaten das Tabak-Monopol bereits eingeführt ist, zählt nicht viel. Fast gar nichts zählt er aber bei den Zigaretten und Rauchtobaken. In Deutschland, welches kein Tabak-Monopol besitzt und wo der Schwindel bei der Zigarrenfabrikation in höchster Blüthe steht, wäre ein unermessliches Absatzgebiet, speziell für Zigaretten, nicht viel minder auch für Zigaretten. Es würde sich verlohnen, diese Verhältnisse kennen zu lernen und zwar in nächster Nähe. Ein absprechendes Urtheil darüber zu fällen, wäre erst dann an der Zeit, wenn dies geschehen ist.

So bleibt denn nur jene Frage offen, welche die Leistungsfähigkeit der Tabakregie behandelt. Nun, was diese betrifft, will es uns nicht einleuchten, dass in dem Momente, wo der Staat eine derartige, das Land bereichernde Industrie zum Zwecke des Exportes einführt, keine Mittel vorhanden wären, diese Idee auch auszuführen. Und da erinnern wir abermals daran, dass bei uns Ueberfluss an Arbeitskraft, Ueberfluss an brach liegenden Kapitalen, Ueberfluss an Rohmaterial, kurz an alldem ist, was hiezu erforderlich erscheint. Wir brauchen eine Industrie, gleichviel welche, wenn sie nur Aussicht bietet, dass sie reussirt, wenn sie ein Absatzgebiet erzielt, welches vermöge seines zu erzielenden Consums, fremde Geldmittel ins Land bringt. Freilich darf dabei nicht der bureaukratische Standpunkt eine Rolle spielen, vielmehr muss es einer echt kaufmännischen Bearbeitung unterzogen werden, wenn so etwas zu Stande kommen soll; doch noch etwas ist es, was dabei in Betracht kommt und mit der Frage der Leistungsfähigkeit zusammenhängt. Es ist dies die Qualität der Produkte, welche allenfalls mit denjenigen zu vergleichen wäre, welchen die Konkurrenz gilt. Diese Qualität kann bekanntlich dem gedachten Zwecke vollständig angepasst werden, ja es kann sogar ein direkter Fabrikationszweig geschaffen werden, welcher ausschliesslich die zum Export bestimmten Sorten anfertigt.

Vielleicht gelingt es diesen Zeilen, eine Idee zur Reife zu bringen, welche als solche der Beachtung werth ist. Man belächelt nicht selten irgend eine neuauftauchende Idee, die bei näherer Besichtigung viel des Praktisch-Nützlichen in sich trägt und die sämmtliche Schwierigkeiten, die ihrer Ausführung entgegenstehen, verschwinden lässt in dem Augenblicke, wo mit Ernst daran gegangen wird. Er unterliegt keinem Zweifel, dass die staatsökonomische Seite dieser Sache vollständig auf ihre Kosten kommt, wie es andererseits in Hinsicht der Ausführung Bedenken genug gibt, die dabei in Betracht kommen. Doch, wie gesagt, ohne

diese letzteren vermag keine einzige grossangelegte Idee eine solche zu sein. Ständen ihr nicht mannigfache Schwierigkeiten im Wege, dann würde derselben, wir sind überzeugt davon, schon längst die nothwendige Aufmerksamkeit zu Theil geworden sein.

Die Sonntagsruhe der Trafikanten.

Nachdem die Sommermonate verschwunden und der Herbst ins Land gekehrt ist, ohne dass die erhoffte und gewünschte Sonntagsruhe dem Trafikanten gebracht worden wäre, sehen wir uns veranlasst, abermals darauf zurückzukommen und wäre es auch nur deshalb, um unseren Leserkreis von dem Stande der Angelegenheit zu unterrichten.

Gemäss unseren Informationen ist die Einführung der Sonntagsruhe eine feststehende Thatsache, welche in dem Augenblicke erfolgen wird, wo das Projekt wegen Einführung der Zigarren-Automaten von Seite des k. ung. Finanzministeriums genehmigt sein wird. Demnach hätten wir zu Gunsten der Sonntagsruhe nichts anzuführen, zumal die Wünsche der Trafikanten hohen Ortes als vollkommen gerecht befunden und dormalen nur noch das Bedenken wegen der Bequemlichkeit des Publikums vorherrscht, welches letzteres durch den Zigarren-Automaten behoben werden soll.

Was den Zigarren-Automaten betrifft, so hat dessen sorgfältige Prüfung von Seite der hiefür kompetenten Fachkreise das Ergebniss geliefert, dass der Automat vollständig geeignet ist, dem Publikum an Sonntagen und eventuell den Nachtstunden insoferne zweckdienlich zu sein, als derselbe die ihm übertragene Mission tadelloso erfüllt. Inzwischen hat es jedoch der nimmermüde menschliche Erfindungsgeist dahin gebracht, dass an dem Automaten, trotz seiner ausgezeichneten Funktionierung, derartige Verbesserungen vorgenommen werden konnten, welche im strengsten Sinne des Wortes als phänomenal gelten können. Dieser Umstand hat die österreichische Tabak-Central-Leitung ebenfalls bewogen, die Aufstellung der Automaten bis zu jenem Augenblicke zu verschieben, wo die geplanten Verbesserungen vorgenommen sein werden, doch funktionirt ein solch neuerverbessertes Automat bereits in Wien und erregt das Erstaunen aller, die sich davon überzeugen. In Folge dessen war es die Automaten-Gesellschaft, welche den hier bereits geprüften Automaten zurück erbeten, um die in Rede stehenden Verbesserungen vorzunehmen, und erleidet hiedurch sowohl die Erledigung dieser Sache, wie auch die Einführung der Sonntagsruhe einen Aufschub, der, mit Rücksicht darauf, dass die Sommermonate überhaupt verlossen sind, ganz belanglos ist.

Für den Verschleiss, beziehungsweise die Verschleisserei kann es nur erspriesslich sein, wenn noch vor Einführung des Automaten, selbst auf die geringsten Umstände Bedacht genommen wird, welche eventuell denselben zu verbessern geeignet sind, so dass sein Funktionieren nach jeder Richtung hin, ohne die geringste Störung befürchten zu müssen, erfolgen kann. Da das Consortium, welche diese Auto-

maten in den Verkehr bringt, selbstverständlich das grösste Interesse daran hat, die für den allgemeinen Gebrauch bestimmten Automaten, deren Herstellung Millionen Gulden kosten, in exakter tadelloser Weise zu liefern, so erscheint jede Verbesserung, die an denselben nur irgendwie denkbar ist, als ihre wohlverstandene, im eigenen Interesse zu beobachtende Pflicht, die sie auch erfüllt, dass dadurch die erwartete Sonntagsruhe verzögert wird, und dass es nunmehr nur noch einige Wochen dauern dürfte, bis der Automat in seiner Zukunftsgestalt sich dem Publikum repräsentiren können, thut nichts zur Sache. Man hätte füglich jenen Automaten, der seine Prüfung hier bereits bestanden, einführen können, und vielleicht wäre er auch bereits eingeführt, wenn nicht die in Rede stehenden Verbesserungen es rätlich erscheinen liessen, den Zeitpunkt der Einführung zu verschieben bis zu jener Zeit, wo es überhaupt gar nichts mehr zu verbessern geben kann.

Und so ist denn die Sonntagsruhe noch immer ein frommer Wunsch geblieben für all diejenigen, welche sich nach ihr sehnen, doch kein solcher Wunsch, dessen Erfüllung fraglich ist. Sie wird eingeführt werden die Sonntagsruhe, trotzdem so manches ungläubige Gemüth zweifelnd den Kopf schüttelt. Die Sonntagsruhe wird eingeführt werden, und sie ist nur insofern eine Frage der Zeit, als diese Zeit nur nach Wochen zählt.

Der Tabak im ungarischen Reichstag.

Bei der Etatsberathung des Reichstages der Position «Tabakgefälle» hielt Abg. Komjáthy für überflüssig, seine Ueberzeugung zu motiviren, dass die Aufrechterhaltung des Tabakmonopols Ungarn zum Schaden gereicht und dass man bei freiem Verkehr nicht nur besseren Tabak rauchen, sondern auch für das Aerar die heutigen Einnahmen erzielen könnte. Redner konstatierte mit Bedauern die beträchtliche Verminderung des ungarischen Tabakexportes und fragte, ob es wahr sei, dass der Einlösungspreis herabgesetzt werden soll. Auch würde es Redner billigen, wenn man den Tabakbau zum Privatgebrauch wieder gestatten würde.

Pulszky fragt, ob der Tabakbau für das Ausland in diesem Jahr gestiegen sei?

Gyurkovics wäre gegen die Aufhebung des Tabakmonopols, weil dort, wo ein solches nicht besteht, sehr schlechte Zigarren und Zigaretten geraucht werden. Redner wünscht eine stärkere Berücksichtigung des Tabakexportes nach dem Auslande, zumal Bosnien, Serbien und andere Länder einen stetig zunehmenden Fortschritt aufzuweisen haben. Freilich müsste dann Abhilfe in der Richtung getroffen werden, dass unsere Zigarren- und Zigarettenarten hinsichtlich ihrer Qualität nicht so weit hinter den österreichischen Fabrikaten zurückbleiben.

Minister Lukács kann schon in Folge der grossen finanziellen Bedeutung dieser Angelegenheit die Abänderung des gegenwärtig bestehenden Systems nicht in Aussicht stellen. Das Verbot des Tabakbaues für den Privatgebrauch erwies sich in Folge vielfachen Schmuggels als nothwendig. In Angelegenheit der Herabsetzung der Tabakeinlösungspreise ist keinerlei Verordnung ausgegeben worden. Die Einlösungspreise werden

mit Rücksicht auf die Wünsche des Landes-Agrikulturvereins immer im Hinblick auf die Verbesserung der Qualität festgestellt. Es lässt sich nicht leugnen, dass das Gebiet, auf welchem für das Ausland Tabak gebaut wird, sich beträchtlich vermindert hat, obgleich die Verminderung der Produktion selbst keine so grosse ist. Es sind jedoch Verfügungen getroffen worden, dass der ungarische Tabak im Lande in grösserem Maasse benützt und auch der Export gesteigert werde. Mit Freuden kann der Minister melden, dass der Export sich derzeit bedeutend entwickelt und dass die Tabakexport-Gesellschaft auf diesem Gebiete eine eifrige Thätigkeit entfaltet. Die Hebung des Exports wird hoffentlich auch eine mässige Erhöhung des Produktionsgebietes gestatten.

Eingesendet.

Sehr geehrter Herr Redakteur!

Wenn das Versenden der Waaren von Seite der Tabakfabriken nach allen Richtungen des Landes nicht ganz besonderen Zwecken dient, dann weiss ich wahrlich nicht, warum die königliche Tabak-Regie die Zigarren auf den Bahnen umherwandern lässt, zumal ich nicht annehmen kann, dass die Bahnen dies umsonst thun. (Gewiss nicht, die Fracht wird geradeo berechnet, wie für jede Refakzie geniessenden Partei.) Seit Monaten fasse ich aus dem königlichen Tabak-Magazin Waaren, welche in Budapest-Franzstadt, Budapest-Elisabethstadt u. s. w. angefertigt wurden. Dagegen überzeugte ich mich kürzlich davon, dass man in der Hauptstadt Zigarren aus Kaschau im Verschleiss hat. Da ich in der Nähe Kaschau's wohne, kann ich mich nicht genug darüber wundern, wie es kommt, dass die hiesigen Tabak-Verschleisser die Zigarren aus der Hauptstadt, die hauptstädtischen dagegen solche aus Kaschau verkaufen. Wie kommt das? Sollte da nicht die schlechte Eintheilung Schuld sein, insofern es doch sehr leicht erzielt werden könnte, dass die Fabrik jeweilig für denjenigen Rayon arbeite, wo sie sich gerade befindet. Es wäre mir angenehm, wenn Sie die Güte hätten, dies in Ihrem geschätzten Blatte zu veröffentlichen.

Hochachtungsvoll
K. D.

Antwort:

Ueber diesen Gegenstand wurde bereits zu allen Zeiten gesprochen, geschrieben, verhandelt und debattirt, so dass die Angelegenheit nahezu erschöpft ist und es sich auch kaum lohnt über diese seltsame Erscheinung noch irgend etwas zu sagen. Allein, da es uns, als eine für jeden Grosstrafikanten wichtige Sache erscheint, wenn er über Dinge aufgeklärt wird, welche den Verschleiss betreffen, wollen wir auch die bezügliche Aufklärung ertheilen.

Die Fabriken erzeugen über Bestellung des Finanzministeriums die Tabak-Produkte, das Finanzministerium bestellt diejenigen Waaren, welche von den Tabak-Central-Magazinen verlangt werden. Zum Schlusse eines jeden Monats laufen die Ausweise über die angefertigten Waaren von Seite der Tabak-Fabriken bei dem Finanzministerium ein und dieses ist daher in der Lage, der betreffenden Fabrik den bezüglichen Auftrag ertheilen zu können, nachdem ihm der Stand der fertigen und die Leistungsfähigkeit des anzufertigenden bekannt sind. Nehmen wir beispielsweise an, dass das Central-Zigarren-Tabak-Magazin in Kaschau eine Million H. Zigarren bestellt. In diesem Falle muss es dies

nicht bei der dortigen Fabrik, sondern hier in Budapest thun. Vorerst wird nur darauf gesehen, ob die Kaschauer Fabrik dieses Quantum bis zu der bestimmten Zeit zu liefern im Stande ist; wenn ja, dann liefert diese Fabrik die Zigarren, wenn nicht, dann erhält jene Fabrik den Auftrag, welche gerade Vorräthe besitzt. Häufig kommt es sogar vor, dass die Tabak-Magazine viel grössere Vorräthe besitzen, als sie verbrauchen, aus welchem Grunde diese angewiesen werden, dort oder dahin die überflüssigen Waaren zu expediren.

Ob es die Möglichkeit zulässt, dass der Versandt der Waaren derart geregelt werden könnte, dass man überall, an Ort und Stelle, die einheimischen lokalen Produkte in den Vertrieb setzt, das ist eine Frage, die nicht so leicht zu beantworten ist. Es müsste, wenn diess bewerkstelligt werden sollte, das ganze System geändert werden, wie es dormalen besteht, ja, es müssten sogar die Fabriken eine ganz andere Arbeitseintheilung erlangen und selbst in diesem Falle könnte die gewünschte Aenderung auch nur zum Theile ausgeführt werden. Da es in Bezug des Abganges der verschiedenen Waaren bekanntlich grosse Unterschiede gibt, und während in einem Bezirke eine Sorte flott abgeht, ein anderer dieselbe nur geringe verbraucht, da ferner auch darauf Rücksicht genommen werden muss, dass jede Fabrik derart beschäftigt wird, indem die Arbeitskraft oder die bessere oder schlechtere Qualität des Arbeiter-Materials miteingezogen werden muss in den Bereich der betreffenden fabrikationsweisen Anordnungen, so kann natürlich die Eintheilung über den Waarenversandt keine andere sein, wie sie dormalen ist, aus welchem Grunde darüber auch, so oft die Frage erörtert wurde, hinweggeschritten werden müsste.

Die Redaction.

Briefkasten der Redaktion.

Herrn Sch. in N. E. Es erfüllt uns stets mit Widerwillen, wenn wir zum Zwecke der Verbreitung unseres Blattes den Grosstrafikanten die Wichtigkeit desselben nahelegen sollen, zumal ein Blatt wie das unsere, welches im sechsten Jahrgange stehend, seine Existenzberechtigung erwiesen und, wie wir mit gutem Gewissen sagen können, nach Massgabe der Verhältnisse sehr erspriesslich gewirkt hat, derlei Reklamen nicht nothwendig haben sollte. Da es aber, gleich Ihnen, auch noch andere Grosstrafikanten gibt, welche uns und unsere Tendenz nicht zu verstehen vermögen, so wollen wir Ihnen nur gesagt haben, dass wir ganz beruhigt auf Ihre Unterstützung des Blattes verzichten, wenn Sie nicht Ihre Meinung in Bezug dieser unserer Tendenz ändern. Nein, lieber Herr, dazu können Sie uns nicht haben; uns ist Ihr Kleintrafikant als Abonnent geradeo angenehm, wie Sie selber. Das wollen Sie sich merken.

Herrn F. K. in P. Der fragliche Artikel ist bereits vor acht Wochen erschienen.

Frau H. B. in Budapest. Mag sein, aber was geht das uns an?

Herrn M. B. in Budapest. Kann nur mündlich besprochen werden.

Frau J. W. in Budapest. Ungefähr sechs Wochen.

Hilfsredakteur: Ferdinánd Heltai.